

Landschappelijke inpassing
ontsluitingsweg boerderij de Elzenhof

SWECO

Sweco Nederland B.V.

Handelregister 30129769

Project
Onderwerp
Projectnummer
Klant

Blauwe Laantje Rheden
Landschappelijke inpassing ontsluitingsweg boerderij Elzenhof
51000455-001
ProRail

Datum
Status
Versie
Formaat

19 september 2023
Definitief
01
A3 liggend

Auteur en ontwerper
Gecontroleerd door
Vrijgegeven door

Bram van Mil
Margriet Snaaijer
Pim Verhoef

Inhoud

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2.	Analyse plangebied en omgeving	5
3.	Landschappelijke inpassingsmaatregelen	6
3.1	De aansluiting van de weg op Biljoen	6
3.2	Herstructureren van het zuidelijk deel van het Blauwe Laantje	8
3.3	Het parklandschap versterken en ‘inpassen’ van het trafohuisje	10
3.4	Afsluiten van het Blauwe Laantje ten noorden van de Zutphensestraatweg voor gemotoriseerd verkeer	12

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op het spoortracé Arnhem - Zutphen werkt ProRail aan het project Verbetermaatregelen Overwegen Rheden. In dit project worden, omwille van de veiligheid en een betere doorstroming van het spoortracé, de onbewaakte spoorwegovergangen verwijderd.

Zo ook de onbewaakte spoorwegovergang ter hoogte van het agrarisch bedrijf aan de Zutphensestraatweg 5 te Velp. Dit agrarische bedrijf maakt van oudsher onderdeel uit van het landgoed Biljoen. Dit landgoed heeft de status van een beschermd rijksmonument.

Het bestemmingsverkeer voor het agrarische bedrijf maakte i.v.m. risico's voor de veiligheid al geen gebruik meer van de onbewaakte en onbeveiligde overgang. Ten behoeve van de bedrijfsvoering van het agrarisch bedrijf is daarom al eerder een andere ontsluiting aangelegd. De studie van Sweco (Alternatievenstudie Blauwe Laantje, 12-09-2017) heeft verschillende varianten voor een ontsluiting onderzocht. De variant gelegen parallel aan het spoor, die aansluit op de Biljoen, is als beste optie geadviseerd. Een belangrijk afwegingscriterium is dat de weg zo min mogelijk afbreuk doet aan het beschermde status van het rijksmonument. Middels een tijdelijke vergunning is deze variant door ProRail aangelegd om zo de bereikbaarheid van het agrarisch bedrijf te borgen. De spoorwegovergang is reeds afgesloten met hekwerken en deze worden in de toekomst verwijderd.

Omdat de spoorwegovergang nu definitief gesloten wordt is het belangrijk om de nieuwe aansluiting definitief te gaan borgen. De tijdelijke bestemming wordt omgezet in een definitieve bestemming. Hiervoor wordt door Sweco een bestemmingsplan opgesteld.

In opdracht van ProRail, in samenspraak met de gemeente Rheden en Geldersch Landschap & Kasteelen, is Sweco tevens verzocht om voor dit bestemmingsplan een beknopt inpassingsplan op te stellen.

1.2 Doel

Omdat de nieuwe weg afbreuk doet aan het monument is dit inpassingsplan opgesteld. Het inpassingsplan laat de landschappelijke inpassing van de weg en de landschappelijke compensatie zien van de weg en 'verloren' grond voor het landgoed Biljoen. Het doel is om de concrete maatregelen hiervoor in beeld te brengen zodat deze geborgd worden in het bestemmingsplan en tot uitvoer worden gebracht.

Het inpassingsplan omvat vier maatregelen voor de landschappelijke compensatie voor de niet verharde weg gelegen tussen De Biljoen en het agrarische erf aan de Zutphensestraatweg 5:

1. de aansluiting van de weg op De Biljoen,
2. het 'herstructureren' van het zuidelijk deel van het Blauwe Laantje ter compensatie van de aanleg van de weg.
3. Het parklandschap versterken en 'inpassen' van het trafohuisje ter compensatie van de aanleg van de weg.
4. Het afsluiten van het Blauwe Laantje ten noorden van de Zutphensestraatweg voor gemotoriseerd verkeer.

In afbeelding 1.1 is een luchtfoto weergegeven met landgoed Biljoen en de locaties van de verschillende maatregelen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beknopte analyse geschetst van het plangebied met omgeving. Hierna volgen in hoofdstuk 3 de vier maatregelen. Per maatregel wordt eerst de huidige situatie omschreven met gewenste aanpak. Daarna volgt een plankaart op schaal met bijbehorende inpassingsmaatregelen.

1.1 Landgoed Biljoen met omliggend landschap

2. Analyse plangebied en omgeving

Landgoed Biljoen ligt aan de rand van Velp. Dit landgoed ligt op de overgang van de hoger gelegen zandgronden van de Veluwe naar de IJssel met riviergronden. Hier gebeurt landschappelijk gezien veel op een relatief korte afstand (zie afbeelding 2.1). Bovenop de stuwwallen van de Veluwe liggen de bossen en heidevelden en tussen de stuwwallen en de spoorbaan liggen de lager gelegen flanken met oude akkers. Ten zuiden van de flanken liggen beekeerdgronden met ijzerrijk kwelwater uit de Veluwe. De nog lager gelegen delen bestaan uit de uiterwaarden van de IJssel met rivierklei.

Het landschap van Biljoen ligt grotendeels op de beekeerdgronden. Het kwelwater uit de Veluwe is van belang voor zeldzame dieren en planten die op Biljoen voorkomen. Het landgoed kenmerkt zich door het kasteel met waterpartijen, bossen en laanstructuren. Het landgoed met bijbehorende gronden staat opgenomen in het natuurbeheerplan van de provincie Gelderland (zie afbeelding 2.2). Hierin zijn de bossen van Biljoen aangemerkt als *park- en stinzenbos* en worden *lanen*, *houtwallen* en *houtsingels* genoemd. De weiden en/of akkers zijn aangemerkt als *kruiden- en faunarijk*.

Het parklandschap van Biljoen met open en gesloten delen is een van de grote visuele kwaliteiten van het landgoed. Daarbij is de variatie aan verschillende landschappen een kwaliteit die kansen biedt voor bijzondere natuur.

Geldersch Landschap & Kasteelen is eigenaar van landgoed Biljoen en bijbehorende gronden. Boerderij Elzenhof, gelegen aan de Zutphensestraatweg 5 hoort hier ook bij en heeft melkvee als bedrijfsvoering. De boerderij was ontsloten via de onbewaakte spoorwegovergang ter hoogte van het Blauwe Laantje (zie afbeelding 2.3 en 2.4). De overgang kruiste de spoorlijn Arnhem - Zutphen. Na de sluiting is een tijdelijke noodweg aangelegd en deze loopt vanaf de boerderij parallel aan het spoor richting de weg Biljoen (zie afbeelding 2.5 en 2.6).

Omdat de vergunning voor de tijdelijke weg verloopt is een alternatievenstudie voor een permanente toegangsweg uitgevoerd door Sweco. Hieruit blijkt dat de noodweg in huidige vorm het meest gunstige alternatief is. Met de aanleg van de permanente weg worden een aantal landschappelijke inpassingsmaatregelen genomen.

2.1 Landgoed Biljoen met omliggend landschap

2.2 Natuurbeheerplan

2.3 Boerderij Elzenhof met het Blauwe Laantje

2.4 Afgesloten spoorwegovergang

2.5 Tijdelijke noodweg vanaf Blauwe Laantje

2.6 Ligging plangebied tijdelijke noodweg

3. Landschappelijke inpassingsmaatregelen

3.1 De aansluiting van de weg op Biljoen

De tijdelijke weg naar Boerderij Elzenhof sluit in zijn huidige vorm niet goed aan op de weg Biljoen. In afbeelding 3.1 is een luchtfoto van de huidige situatie weergegeven.

De Biljoen is een lijnvormige hoofdstructuur welke is aangezet met een dubbele beukenlaan (zie afbeelding 3.2). Achter de laan staan een toeganspoort en restanten van een meidoornhaag (zie afbeelding 3.3). Net als de beukenlaan benadrukt deze haag met toeganspoort de lijnvormige structuur. De poort is tevens de toegang tot het achterliggende beukenbos.

De nieuwe weg met aansluiting op de Biljoen doorbreekt deze lijnvormige structuur. De weg bestaat uit halfverharding (puin) en is niet bestand tegen het in- en uitdraaien van zwaar (landbouw)verkeer (zie afbeelding 3.4). Daarnaast loopt de bosschage van het aangrenzende beukenbos niet meer door tot aan het spoor. Hierdoor wordt geparkeerd in de bosschage en kan deze zich niet herstellen (zie afbeelding 3.5).

Om de lijnvormige structuur in stand te houden en de nieuwe aansluiting duurzaam en veilig in te richten worden verschillende maatregelen genomen. De lijnvormige structuur van Biljoen moet de hoofdroute blijven en de nieuwe toegangsweg moet hier ondergeschikt aan zijn. Dit betekent iets voor de aard, vorm en grootte van de nieuwe wegaansluiting en groene inpassing. De aansluiting krijgt een nieuwe inrichting en de meidoornhaag en bosschage worden hersteld.

3.1 Luchtfoto van huidige situatie

3.2 Dubbele beukenlaan Biljoen

3.3 Toeganspoort met restanten meidoornhaag

3.4 Huidige aansluiting niet bestand tegen draaiend verkeer

3.5 Parkeren in bosschage is niet wenselijk

De aansluiting van de weg op Biljoen

Inpassingsmaatregelen:

1. Klinkerverharding aanbrengen

De nieuwe aansluiting bestaat uit een klinkerverharding en wordt duurzaam- en veilig ingericht. De verharding loopt door tot de meidoornhaag zodat deze lijn wordt geaccentueerd. De uitvoering van de verharding is een gebakken klinker in bruine kleur zonder afwijking (zie afbeelding 3.6). Dit materiaal is passend in de omgeving en ondergeschikt aan de asfaltweg van Biljoen.

2. Herstellen en versterken meidoornhaag

De meidoornhaag wordt hersteld door het aanplanten van nieuw haagplantsoen. Verder wordt de haag gesnoeid en worden ongewenste soorten verwijderd. Dit accentueert de lijnvormige structuur en toegang tot het achterliggende beukenbos.

- Eenstijlige meidoorn - *Crataegus monogyna*

3. Herstellen bosschage

De bosschage krijgt een nieuwe aanplant met struikvormers die in het beukenbos voorkomen. Met de nieuwe struiken wordt de bosschage herstelt en loopt deze weer door tot aan het spoor. Hiermee wordt tevens voorkomen dat in de bosschage wordt geparkeerd.

- Gewone vlier - *Sambucus nigra* (Sa ni)
- Aalbes - *Ribes rubrum* (Ri ru)

De grond onder de struiken wordt geëgaliseerd. Hier worden geen nieuwe kruidenmengsels ingezaaid maar uitgegaan van spontaan opkomende vegetatie.

4. Tijdelijk plaatsen palen met draad

Er worden tijdelijk palen met draad geplaatst tot de nieuw aangeplante struiken een volwaardige groei hebben bereikt. Hiermee krijgt de bosschage de kans zich te herstellen. Zie afbeelding 3.7.

3.6 klinkerverharding

3.7 palen met draad

3.2 Herstructureren van het zuidelijk deel van het Blauwe Laantje

Op het landgoed Biljoen is een aantal historische laanstructuren aanwezig. Deze bestaan veelal uit eikenbomen en een halfverhard pad met begroeide middenberm (karrespoor). Dit beeld is voor het zuidelijk deel van het Blauwe Laantje duidelijk minder sterk aanwezig. Eikenbomen die deel uitmaakten van de laan zijn uitgevallen of verdwenen in de bosschages van het landgoed (zie afbeelding 3.9). Daarbij is het pad onder de laan niet zichtbaar en is onduidelijk waar deze ligt (zie afbeelding 3.10). In afbeelding 3.8 is een luchtfoto van de huidige situatie weergegeven.

Een van de oude toegangspoorten tot landgoed Biljoen staat aan het begin van dit deel van het Blauwe Laantje. Deze staat nog in lijn met de oorspronkelijke laanstructuur. Tegenover de toegangspoort staan de poorten met hekwerk van de gesloten spoorwegovergang. Deze vormen een visuele barriere in het doorgaande beeld van de laan (zie afbeelding 3.11). Het is wenselijk dat de poorten met hekwerk worden verwijderd zodat het doorgaande beeld wordt versterkt. Hierdoor komt ook de oude toegangspoort weer beter tot zijn recht. Ter vervanging kan de bestaande afscherming langs de spoorweg worden doorgezet.

Vanuit landschap en cultuurhistorisch perspectief is het wenselijk te zorgen voor behoud van het laanbeeld over de gehele lengte van het Blauwe Laantje. Een van de compensatiemaatregelen is herstel van dit laanbeeld. Er worden nieuwe bomen aangeplant om de laan te herstellen. Het onderliggende pad wordt rechtgetrokken en aangelegd met een halfverharding, hiermee wordt het beeld van een karrespoor nagestreefd (zie afbeelding 3.12). Ook worden de poorten met hekwerk aan de gesloten spoorwegovergang verwijderd. Dit versterkt het doorgaande beeld en de oude toegangspoort komt beter tot zijn recht.

3.8 Luchtfoto Blauwe Laantje

3.9 Laanbeeld niet aanwezig

3.10 Onduidelijk waar pad ligt

3.11 Poort met hekwerk belemmerd doorgaand beeld

3.12 Gewenst eindbeeld

Herstructureren van het zuidelijk deel van het Blauwe Laantje

Inpassingsmaatregelen:

1. Nieuwe bomen aanplanten in laanstructuur

In de laanstructuur zijn eikenbomen uitgevallen waardoor het laanbeeld niet sterk aanwezig is. Daarom worden op een aantal plekken nieuwe bomen teruggeplaatst.

Hiervoor wordt zomereik aangeplant. Deze past binnen het cultuurhistorische beeld van het Blauwe Laantje en zorgt voor een eenduidig beeld van de laan.

- Zomereik - Quercus robur

2. Pad herstellen

Het pad wordt rechtgetrokken en in lijn gebracht met de zichtas van het Blauwe Laantje, hierdoor sluit het pad aan op de oude toegangspoort. Een halfverharding van 3 meter komt overeen met andere paden van het landgoed (zie afbeelding 3.13). Het gewenste eindbeeld is een karrespoor met een natuurlijk ontstane middenberm. Zie afbeelding 3.15.

3. Voorjaarsbloeiers aanplanten

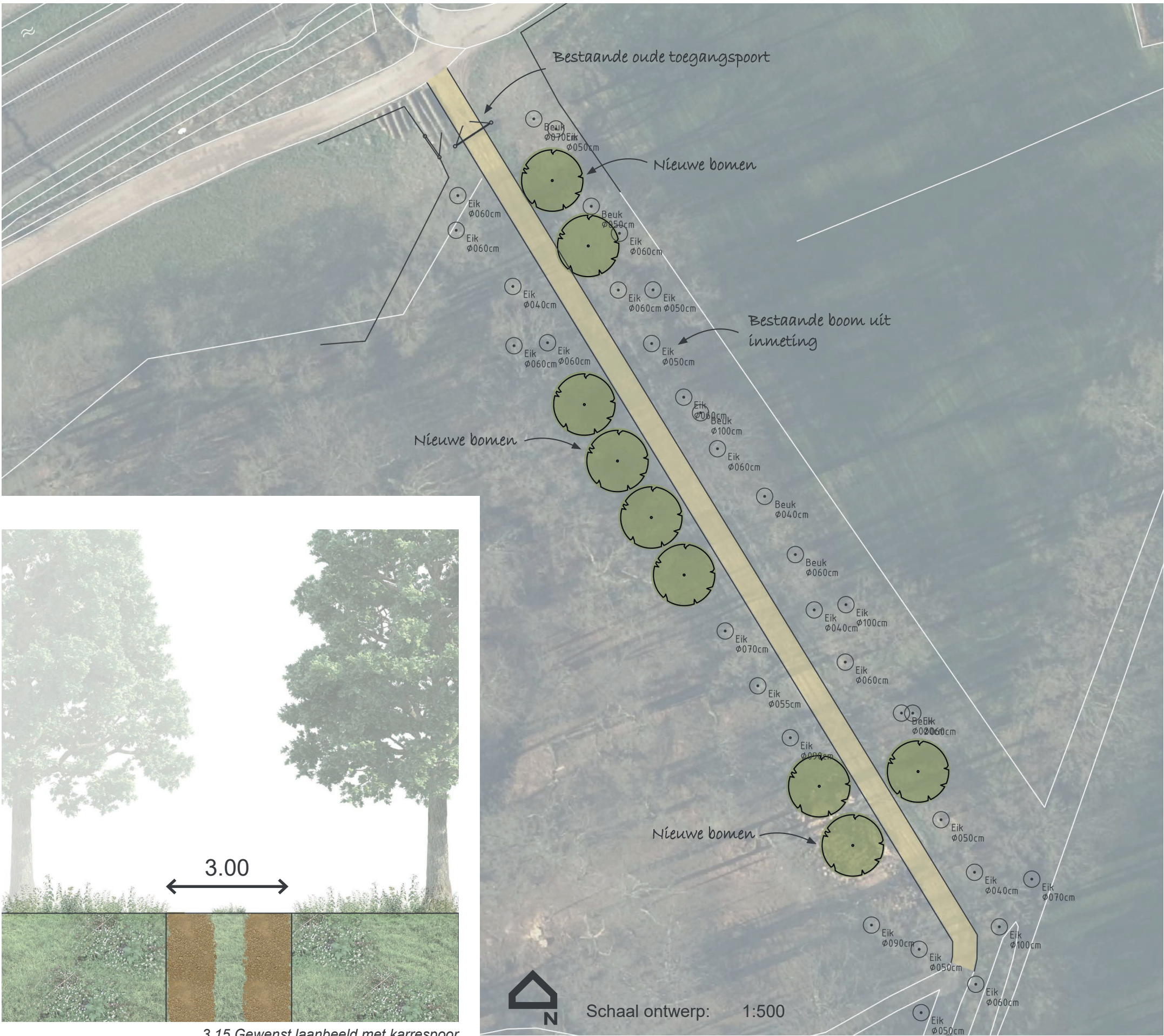
Langs het karrespoor worden pleksgewijs voorjaarsbloeiers aangeplant. De toe te passen soort is de bosanemoon, die ook op meer plekken op het landgoed voorkomt. Zie afbeelding 3.14.

3.13 Materialisering

3.14 Bosanemoon

3.15 Gewenst laanbeeld met karrespoor

3.3 Het parklandschap versterken en ‘inpassen’ van het trafohuisje

De gronden rondom Biljoen hebben van oudsher een agrarisch gebruik en bestaan uit weiden, akkers en erven. In de 19e eeuw werd het landschap ingericht met aansluiting op het kasteel. Bosranden begeleiden een weids vergezicht dat is aangekleed met enkele solitaire bomen zoals ten zuiden van het spoor (zie afbeelding 3.18). Op de cultuurhistorische waardenkaart staan deze gronden aangegeven als *beschermde historische buitenplaats* (zie afbeelding 3.17). In afbeelding 3.16 is een luchtfoto van de huidige situatie weergegeven.

De aanleg van het spoortracé Arnhem - Zutphen heeft het parklandschap in tweeën gedeeld maar op de luchtfoto is de ruimtelijke connectie nog steeds te zien. Langs de spoorlijn staat een transformatorhuisje die door aangebrachte grafitti een opvallend object in het landschap is (zie afbeelding 3.19).

Om de ruimtelijke verbinding van het noordelijk perceel met het parklandschap te herstellen worden enkele solitaire bomen aangeplant. De landschapsstijl wordt zo doorgetrokken. De bomen worden in het gezichtsveld van de kruisingen Biljoen - Zutphensestraatweg (zie afbeelding 3.20) en Blauwe Laantje - Zutphensestraatweg (zie afbeelding 3.21) geplaatst. Hiermee kan zicht op het transformatorhuisje worden beperkt. Het aanplanten van de nieuwe bomen is een compensatiemaatregel die geprojecteerd is op de gronden die zijn aangemerkt als ‘beschermde historische buitenplaats’ (cultuurhistorische waardenkaart).

3.17 Uitsnede cultuurhistorische waardenkaart

3.18 Solitaire bomen in parklandschap

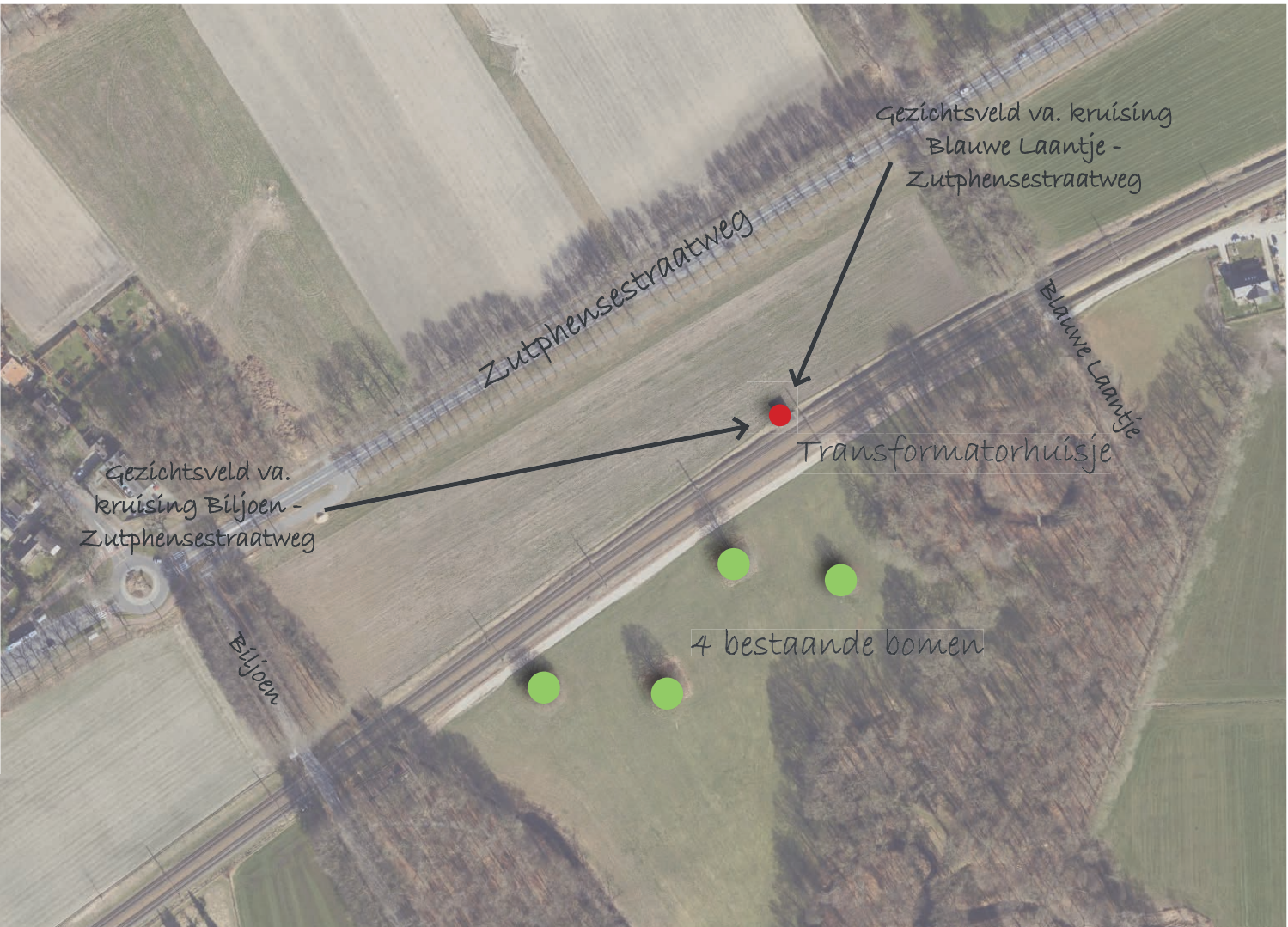
3.19 Trafo gezien vanaf zuidkant spoor

3.20 Trafo gezien vanaf kruising Biljoen

3.21 Trafo gezien vanaf kruising Blauwe Laantje

3.16 Luchtfoto met omgeving en zichtveld vanaf Zutphensestraatweg

Het parklandschap versterken en 'inpassen' van het trafohuisje

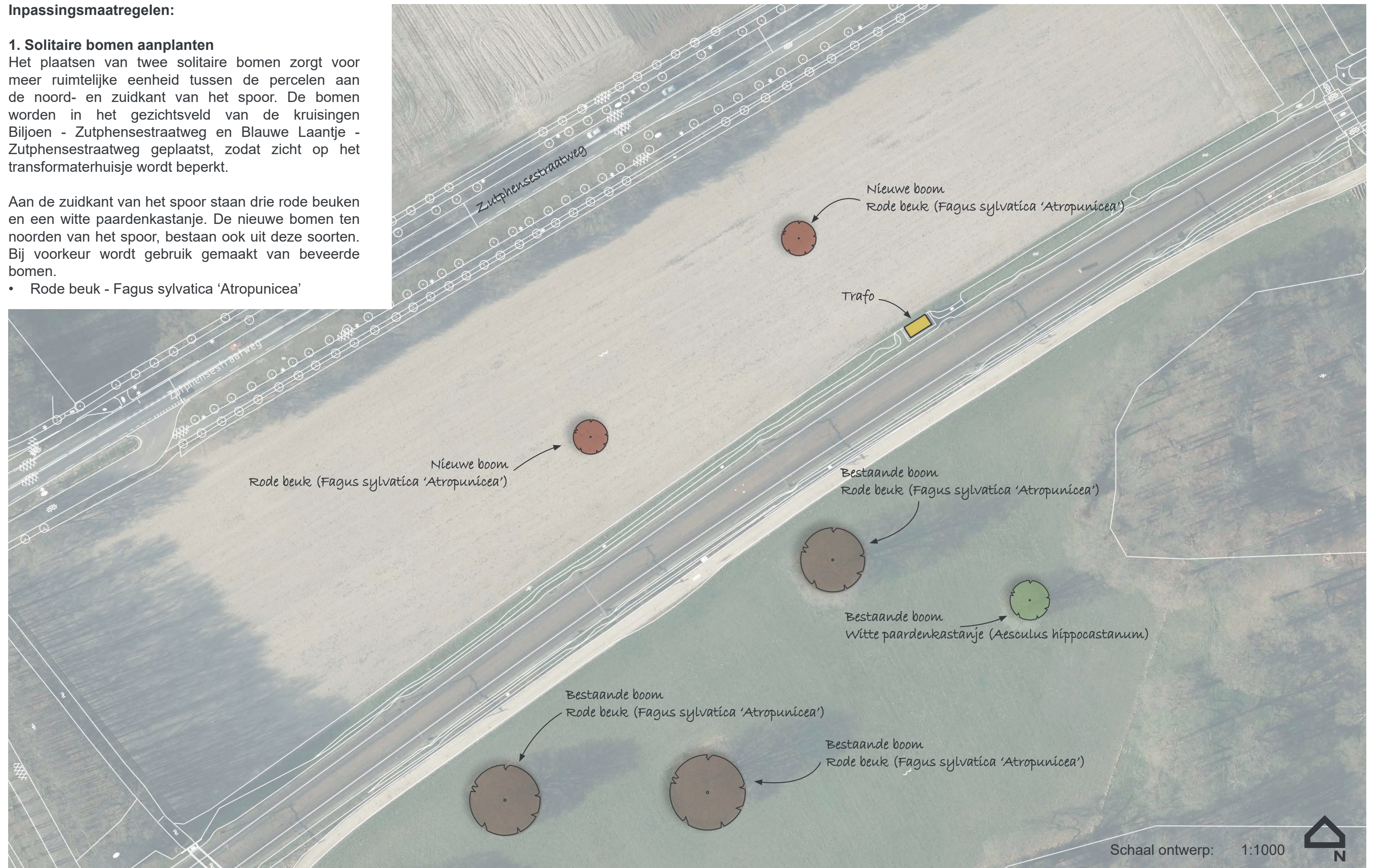
Inpassingsmaatregelen:

1. Solitaire bomen aanplanten

Het plaatsen van twee solitaire bomen zorgt voor meer ruimtelijke eenheid tussen de percelen aan de noord- en zuidkant van het spoor. De bomen worden in het gezichtsveld van de kruisingen Biljoen - Zutphensestraatweg en Blauwe Laantje - Zutphensestraatweg geplaatst, zodat zicht op het transformaterhuisje wordt beperkt.

Aan de zuidkant van het spoor staan drie rode beuken en een witte paardenkastanje. De nieuwe bomen ten noorden van het spoor, bestaan ook uit deze soorten. Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van beverde bomen.

- Rode beuk - *Fagus sylvatica* 'Atropunicea'

3.4 Afsluiten van het Blauwe Laantje ten noorden van de Zutphensestraatweg voor gemotoriseerd verkeer

Als landschappelijke compensatie was al langer de wens in beeld tot versterken van het Blauwe laantje. Vanuit landschap en cultuurhistorisch perspectief is het wenselijk te zorgen voor behoud van het laanbeeld over de gehele lengte van het Blauwe Laantje (van Ossendaalselaan tot in het kasteelpark van Biljoen).

Ten noorden van de spoorwegovergang werd het Blauwe laantje gebruikt door parkerende bezoekers van Nationaal Park Veluwezoom dat noordelijk grenst aan de gronden behorende bij het landgoed. Dagelijks parkeerden tientallen auto's tussen de monumentale beukenbomen. Ten behoeve van behoud van deze laanbomen in het noordelijke deel van het Blauwe Laantje is per juli 2020 de parkeermogelijkheid opgeheven, zodat boomwortels van de laanbomen niet beschadigen en grond niet langer wordt verdicht. De structuur van het laantje blijft zo beschermd en wordt zelfs versterkt. In overleg met Natuurmonumenten is besloten om geen nieuwe parkeerplaatsen te faciliteren. De huidige capaciteit van de parkeerplaatsen voor het Nationaal Park is toereikend. Zie afbeelding 3.22.

3.22 Trafo gezien vanaf kruising Blauwe Laantje

